

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 1/2 an 10 cor.
pe 3/4 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un gir garmond: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 10 b. de fiecare publicare.

Atât abonamentele, cât și inserți-
unile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat
Scrisori nerulate nu se primesc.

Derută economică.

Sub cerul admirabil de lunie, e numai viața ce se desfășură scânteietoare în jocul razelor aurite: jur împrejur strălucirea caldă a primăverii. O vreme de minune pentru poezii visătoare ori părechii îndrăgostite. Tinerețea fără gânduri, poezia visătoare, ori egoismul burghez, salută cu zimbet fericit în fiecare dimineață cerul fără defecte de frumusețe, de un albastru curat senin, și nu vede în dosul zimbetului naturii viclene, umbra rinjitoare a mizeriei cum să întinde, n'auze în șușuitul adierii vântului de primăvară prelu-diul înfloritor, al catastrofei ce-i deja aproape. Ce superb de crud contrast: muzica ușoară a vântului primăveratic, acompaniată de acordurile milioanei de suspine.

Milioane așteaptă-pândesc ploaia înzădar. În alți ani pe vremea asta se legănau grele valurile oceanului de spice, acum câmpul înfățișează icoană de plâns: părăginit și fără viață.

Rapoarte oficiale din ministerul de agricultură ne spun că recolta este cu totul compromisă. Pământul nostru mănșos care alte dăți ne da însuși sămânța acum nu e în stare să fecundeze; se uscă recolta în solul insetat, pierde pâinea de toate zilele din gurile milioanei. Multelor dezastre deslănțuite asupra țării, pe care abea le-au putut suporta două ani buni economici, s'adaugă acum cel mai mare și mai înfricoșat: seceta.

Căci între împregiurările date, adevărat sbiciu dela Dumnezeu înseamnă catastrofa economică, în pragul căreia stăm. Țara asta este cu desăvârșire sleită de puteri. Poporațiunea sărăcită, stagnare în comerț, industrie, lipsă de muncă pentru brațele muncitoare, doar și pân'aci rezolvarea acestor probleme avea un singur espedient: emigrarea.

Dar ce va fi acum? Par' c'auzim deja țipetele înfloritoare ale mizeriei, sunetul tobelor de-alungul satelor, cum iar se vor lua pernele de sub cap și ușile din țipin pentru dare.

Crunta sudoare a țeranului n'aduce anul acesta rod, dar în schimb vor fi dări mai mari, tunuri noi și salare urcate pentru funcționari.

Căci urcarea salariilor funcționarilor e acum la modă. Branșe după branșe vin cu pretensiuni exorbitante. S'au mărit exigențele vieții, s'au scumpit referințele de trai — acesta e refrenul. Se face puțin vuiet, pe urmă — grevă și guvernul e silit să cedeze.

Rînd pe rînd în anul din urmă aproape tuturor branșelor de funcționari li-s'au urcat salariile. Ne întrebăm, de ce? Spiritu-s'a avuția țerii, mărindu-s'a producțiunea, bunăstarea a crescut, căci nu putem primi de cauză motivul adus de funcționari că li-s'au mărit exigențele și le-a crescut poftele. Toate acestea, o știm, nu numai că nu s'au întâmplat ci din contră, țeara a sărăcit, cetățenii înoată în datorii, nu datorii productive, pentru-că a trecut ori-ce dor de întreprinderi,

ci datorii făcute pentru susținerea traiului. De unde, pentru Dumnezeu, se vor scoate deci cheltuielile acestea?

De pe țeran. Dar mai avem ceva de luat de pe dînsul? Noi suntem par excellence stat agricol. Pânea noastră de toate zilele, cultura, politica noastră din pământ răsare, viața și fericirea noastră de pământ e legată d'aci trăește statul, d'aci funcționarul, pământul ne hrănește pe toți, numai pe aceia nu-l hrănește, cari îl îngrășă cu crunta lor sudoare și scot mana dintr'insul.

Până unde însă se va merge cu despoierea? Poate cine-va susține că cotribuabilul nu e stors cu desăvârșire? Din contră nu chiar și dînsul e avizat acum la ajutorul statului, după-ce statul tot a mâncat de pe dînsul?

Se impun întrebările acestea acum, când, ingrigirea de ziua de mâine ia deja proporțiile spaimii, iar guvernul drept preîntîmpinare a catastrofei n'are alte măsuri decât tunuri noi și lefuri sporite.

În adevăr nici guvernul militar n'a putut veni nici odată mai la vreme cu pretensiunile sale, ca acum în preajma acestei derute economice.

Căci deruta totală economică pe întreaga linie este deja fapt. Plot ar mai putea ameliora puțin situația, dar esențial n'ar schimba-o. Starea în multe locuri este în așa stadiu, încât s'ar și putea începe acțiunile de mântuire.

Îndeosebi noi Românii ar fi bine să ne ingrigim noi înșine, de cu vreme de preîn-

Testamentul meu.

de Benedek.

I.

Crede-mă, numai acel om prețuește ceva, căruia condeiul îi pare ușor, iar coasa nu-i pare grea. Vezi fiule, eu de-aș fi funcționar, nici când nu mi-ar fi frică să votez contra guvernului. M-ar putea scoate din funcție, mi-ar putea face imposibilă ori-ce carieră, totuși aș mai avea un refugiu sigur: satul. Pământul, scumpul pământ strămoșesc, pe care de-l vei lucra cum se cade, nici când nu te va înșela. Câte odată mai puțin, de altă dată mai mult, dar totdeauna dă câte ceva.

Vezi, eu așa am crescut: într'o mână cu seceră, în cealaltă cu cartea. Moșul tău m'a crescut astfel, acest biet bătrân, care nici când n'a cetit cărți pedagogice, dar a cărui minte naturală mai mult valora, decât multe cărți științifice forfecate de ici colea, și care nici cărțile filosofilor erudiți nu le-a cetit, dar a cărui filosofie de viață negreșit a fost mai curată și mai prețioasă, decât care tu poți să câștigi din vrafurile de cărți. Dar pentru aceea te ocupă și mai departe cu cărțile.

Probabil o să ajungi literat. Deja scrii multe, și conform etății tale, bineșor. Poate că vei călca pe urmele tatălui tău: adevărat vei scrie, s'au vei redacta chiar vre-un jurnal. Nici c'un cuvânt nu voi a te convinge, să nu fii jurnalist. Tu mai târziu te vei mira, auzind, cum își ocărăse cei mai mulți părinți soartea înaintea fiilor, recoman-dându-le ori-ce carieră, numai a lor nu. Știind,

fiule, că tu vei ceti ordurile aceste numai când vei fi în vîrstă matură, îți pot pune de acum, că părinții în aceasta privință de regulă n'au dreptate. Ori-ce carieră, mai mult sau mai puțin, dar e imbinată cu greutate, și acei oameni cărora li este dat să asude pentru pâinea de toate zilele, de regulă nu observă greutatea în lucrul altuia, poate pentru-că's prea ocupați cu ale lor. Și nu este carieră care să nu te surprindă tot mereu cu șiruri întregi de neplăceri, cari fac să desprecie și pe cel mai tare om. Dar dacă este carieră, care măcar relativ să poată face pe omul sărac fericit: atunci aceea negreșit e jurnalistică. Este unica, unde omul sărac își poate păstra independența și libertatea. O viață poate să fie, în prețul cugetelor și simțirilor a mil și milioane de oameni, cu a lui condei poate apăra pe cel asuprit, pe cel persecutat, c'un articol scris în fuga condeiului, mil poate mângăia, cu o expresiune avîntată milioane încurajează, înflăcărează spre acțiuni nobile, cu o scurtă informațiune desbracă și dă de gol pe infamul care înșela lumea întreagă, dându-se de bun, până ce cu șarlataniile-i secrete, de mult ar fi meritat dispreț.

Peste tot, scopul vieții să nu-ți fie strănge-rea de avere. E bine dacă este: e bine însă, dacă creatorul munca și onestă în ori-ce chip o remunerază. Dar din momentul ce devisa-ți este: bani, și iară bani, cât de mulți, — din momentul acela, poți să abzieli de multe lucruri, fără de cari mai aproape stai de Sătana decât de Dumnezeu.

Nu zimbi la noțiunea aceasta: Dumnezeu, nu zimbi tu copil al secolului modern. Toți mințesc, cari contestează existența lui Dumnezeu. Aceștia vreau să se arate lui Dumnezeu, dar cum apucă la rău,

mai mulți părinți soartea înaintea fiilor, recoman-dându-le ori-ce carieră, numai a lor nu. Știind, iarăși imploră pe Dumnezeu. Pe Dumnezeu care și binecuvîntă și pedepsește. Care din când în când înstristează, îi cearcă și pe cel bun, probabil să nu se prea încrează. Ai fost martor, că biata bunica ta, pe care încă în tinerețe o ajunsese trista vîduvie, muncind zi și noapte singură a crescut opt copii, și când ar fi putut să trăiască fără de mari stîrțari, în deplină comoditate, în-cungurată de copii și nepoți iubitori, numai ce vine moartea nemiloasă și o răpește dintre cei vii. Unde-i aici dreptatea, vei întreba. De ce n'a putut să moară liniștită fără de dureri? În adevăr, — dar oare poate să știe omul, ce-i tănuște des-tinul? N'a fost oare puțin chinul ce l'a suferit, față cu acela ce eventual l'ar fi îndurat dacă ar fi văzut pe vr'unul dintre copii săi nefericit. Și oare nu aceea i-a fost menirea, ca crescîndu-și copilașii, să suporte și cele mai mari dureri tru-pești, că aceea cari și viața și-ar fi jertfit pentru a ei, în durerea lor mare să simtă ușurare, esclă-mând: Dumnezeule, bine că măcar nu mai sufer.

Fiule! după cursul naturii eu am să mor înaintea mamei tale. Sarcina grea a susținerii familiei mele, poate umerii tăi îi va apăsa. Însam-năți bine, că iubirea aceea nemărginită, sacrificiile, lacrimile celea multe, nopțile acele nedormite, nici când nu le vei putea răsplăti mamei tale. Poți fi copilul cel mai bun, inima-ți poate fi aur, poți fi cu cea mai mare atențiune, precau-țiune, și poți fi îngrijitorul mamei tale bolnave, crede-mă nici cu una suta parte n'ai răsplătit iu-birea mamei. Tatăl poate-se tortura zi și noapte să câștige cu sudoarea feței sale copiilor pâinea

impinarea mizeriei, în locurile mai expuse căci dacă ne vom lăsa în nădejdea guvernului, vom putea peri ca muștele.

Datorințele preoților și învățătorilor e a arăta exact starea economică din diferitele părți precum și cantitatea necesară alimentării populației, care n'ar fi iertat guvernul să o iee poporul, sub nici un fel de titlu.

„Revista noastră“.

Îi șade bine tineretii însuflețirea dorul și setea după ideal — ce se resimte numai la neamuri cu puternică sevă de viață, îți inspiră bucurii senine și-o îndreptătită mândrie în suflet.

Curentul sănătos, ce s'a pornit în sinul tinerimii teologice, este și el o vișe dovadă, că tot mai mult ne întărim în convingerea puterilor intelectuale, cu care suntem înzestrați și că suntem capabili a ținea pas cu progresele științifice moderne.

A fost destul ca dl Nicolae Bălan, stud. al facultății teologice dela universitatea din Cernăuți, se înțina o revistă teologic-științifică, de-a se înființa pe revista „Știința și viața“, și — după lămuririle scumpului meu prieten G. Ciuhandu, — date ca ecou și apreciere a chestiunii, — Bucureștenii și Arădenii, au aderat cu multă avânt la realizarea frumoasei idei.

Deși n'au frații dela Iași, Sibiu și Caransebeș încă n'au pus să zică, așa cred, că dinșit ar fi contrari unui lucru, merit a le face un bine neînchipuit de mare în viață.

Pe Caransebeșeni am avut fericirea de-a cunoaște d'aproape și mă cred dator să afirm hotărât, că orî-ce idee, vrednică de apreciere și pusă în serviciul bisericii, află totdeauna răsădit în inimile tinerimii teologice de-acolo.

Prin urmare considerând chestiunea din punctul de vedere al armoniei principiilor, al solidarității tinerimii noastre teologice, am fi realizat în mod ideal scopul primordial al înființării și vitalității revistei din chestiune. Am putea trece la actualizarea și mi-ași permite să rog pe dl Bălan, pe prietenul Ciuhandu să pună numele „Revista noastră“.

Și eată pentru ce:

Scopul unei reviste teologice este, cum s'a accentuat, îndoit:

a) „promovarea literaturii și științei în Biserica română ortodoxă și angajarea tinerimii încă de pe băncile universităților“ (aș adauge: și ale seminariilor) în serviciul aceleia.

de toate zilele: nici jumătate n'a făcut din cât face o mamă iubitoare. Deci nu cumva să crezi, că dacă vei da mamei tale atâția bani, câți îi va fi de ajuns pentru traiul zilnic, doară și-a achitat datorința față de dînsa.

(Va urma).

H A Z.

Naintea sinagogei de pe strada Rombach din capitală disingau foarte pe strada Ribi al lui Israil. Vorbiau cu patos tot felul, trecînd fără nici o asociație de idei dela un obiect la altul, când de-odată apare din depărtare contururile venerabilului rabin.

— Eată, colo vine rabinul.

— Rabinul merge — îl corese debaterul Roboam.

— Ba vine!

— Ba merge! și să încăerară de nou. Intr'aceea sosi servul lui Jehova adresându-se către conaționalii săi dirji:

— De ce vă certați? graii „părintele“ cu duhul blîndeței cătră cei doi cerbicoși!

— Înțelept Rabbî, care dintre noi are drept? răspuse Nathan.

Prietinul meu susține că tu mergi, ear eu afirm că tu vini. Fă dreptate rabbuni.

Pretinsul fiu al lui Levi încrețindu-și fruntea replică:

— Nici unul n'aveți dreptate, pentru-că rabinul vine, ca să meardă.

b) „încheierea unei corespondențe de studiu între studenții de azi, bărbați ca mâne angajați în Bisericii, care corespondență să se continue și în viața practică“.

Să analizăm puțin aceste puncte și să ne facem concludii logice din această analiza.

Când angajăm tinerimea institutelor noastre teologice la o muncă atât de serioasă și vastă, pentru a promova, după norma Apusului, literatura și știința în sinul Bisericii noastre — revista care va cuprinde capitalul științific și literar din domeniul teologic, este patrimoniul tuturor și nici decît a, tinerimii universitare numai, căci orî-cât am admite îndreptățirea conducerii, de pildă pentru facultatea teol. dela Cernăuți mai ales în timpul de azi și de-aci înainte, când baza pregătirii celor-ce vin la seminar în Arad, Caransebeș și Sibiu, este esamenul de maturitate, deci identic cu al fraților, ce frecventează facultățile, — această conducere ar stărni resens în mulți și s'ar zădărnici poate cu totul minunata idee.

De-aci rezultă, că seminariștii nostri nu poartă vina lipsei unei facultăți în Ungaria; de altă parte: că nimic din ceea-ce constituie știința teologică în baza și cuprinșul ei, seminariștilor nostri, nu le este străin; ear dacă cine-va dorește specializarea în cutare discipline teologice, orî în genere să fie titrat, doctor sau licențiat în teologie, pe lângă știința primită în seminar, merge să-și completeze cunoștințele pe-o scară mai întinsă, să facă studii comparative, să consulte autori speciali la Universitate, să studieze limba ebraică și să facă exegeza din originalul grecesc.

Singure aceste discipline sunt pentru clericul seminarist lucruri mai noue.

Cu alte vorbe: să fie toți frați și revista, condusă de idealul solidarității și al unirii principiilor, să fie a fie-cărui cleric gr.-ort. rom. de aici și de dincolo de Carpați, fără a se simți că unul sau altul e conducător, pentru-că s'ar crede mai învățat.

Vină tot natul cu câți talanți are și fie vrednic a-și îndoi talanții. Revista e un câmp liber. Plugarii sunt mulți; de-acei ce lucrează și bine și cu spor sunt mai puțin.

Aceștia nu se vor bate pe piept, că holdele lor sunt mai frumoase, mai roditoare, ci lasă ochilor altora să vadă cum sunt și în ce chip lucrează.

Așa impun mai mult decît că vor striga buciunând: „Noi suntem conducătorii!“

* * *

Necesitatea înființării unei reviste teologice, prietenul G. Ciuhandu a dovedit-o cu aparat științific, insistînd îndeosebi, asupra părții istorice a chestiunii.

Dacă însă dorim făptuirea unei idei, după modesta mea părere, nu-i numai decît nevoie să între dela început în acțiune toți aceia, dela al căror serviciu moral și material atîrnă de fapt trînicia și înflorirea ei.

Un grup de entusiaști, deștepți, — „vardapeții“ — cum îi numește prea frumos fratele Ciuhandu, să se adune într'o zi și să zică: azi înființăm revista noastră teologică, ear mîne să se pună pe adunarea de material și poimîne dimineata să mergă la marele mecenate din București cu vorba: „avem o revistă teologică specială, cu respect și iubire Vă presintăm aci primul ei număr“.

Suntem siguri, că atins plăcut de această neașteptată surpriză, mecenatele nostru își va vîrșea numai decît obolul pe altarul culturii, iar tinerimea teol. — despre care știm, că dornică așteaptă prima licărire de lumină, va nîsui să contribuie și ea, cu toate mijloacele, ca să salute, îmbrățișeze și înalte stindardul ei propriu, alături de altele de felul său, superb fălăitoare în luminatul Apus!

Și eată, în acest chip idea trup s'a făcut. Primul pas făcut, de aci înainte va fi și cu revista cum e cu averea moștenită dela părinți sau dela străbuni.

Generațiile, cari vor urma întemeietorilor ei, au datoria s'o păstreze cu scumpătate, și, cum rămîne casa și pămîntul unei familii cruțătoare cu chivernisală înțeleaptă, sau un șir de ani din tată, în fiu, din nepot, în strănepot, astfel să rămînă și revista noastră moștenire celor-ce ne succed, îngrijind'o ca pe un talisman rămas dela străini.

Nu mai hrănită de însuflețirea inimilor tinere, această idee va răspunde unei meniri utile și va face să se poarte prin toate colțurile, unde trăesc români de legea răsăritului, lumina deșteptării morale și dragostea din ce în ce mai atrăgătoare de suflete cătră biserica ort.-română.

Și n'ar fi greu nici începutul acesta, cel puțin nu atât de greu, cum ni-l închipuim la prima ochire.

Să luăm, de pildă, câte-va idei drept călăuze, din „Primele vorbe“ ale minunatei reviste literare „Sămănătorul“ din București.

Eată ce zic marii poeți A Vlahuța și G. Coșbuc, ca directori, ai acestor reviste în numărul I:

„Ne strîngem, cu credință și cu dragoste, în jurul aceluiasi stindard, stindard de pace, de înseninare și de înfrățire intelectuală, de apostolică muncă pentru deșteptarea inimilor cari lîngese, pentru rededeșteptarea de odinioară în sufletele românești, pentru chemarea atîtor puteri risipite la o îndrumare mai sănătoasă — la sfînta grijă a întăririi și înălțării neamului acestuia“.

Cu acest stindard de pace, de înseninare și înfrățire intelectuală, și de „apostolică muncă“, începută la 2 Decembrie 1901, înălțară acești scriitori marii revista „Sămănătorul“ într'atît, că azi bărbații iubitori de luminarea neamului lor să simt robii de mîrgăritarii limbii și tesaurul literar, istoric și științific ce se revarsă din peana lor, din a soților grupați în jurul „făcătorilor de bine“...

În aceste puține cuvinte încape prea frumos întreg programul revistei noastre.

„Vardapeții“ cu profesorii universitari și de pe la seminarii s'incepă munca, noi cei mai mici vom asculta, vom învăța și vom lucra cu drag pentru gloria ideii.

În acest chip lucrarea la început — după școala măestrilor, tinerii grupați în jurul „Luceafărului“ din Budapesta.

Făcură să răsără „Luceafărul“ românesc chiar acolo, unde mai puțin se aștepta să-l vedem razele, și mulțumită deșteptăciunii grupului inițiatorilor, azi răspândește lumină și căldură draguță în sinul neamului nostru din Ungaria.

Aceste exemple mi-se par destul de elocvente, pentru a ținea cu încăpăținare la idea, că „multe pot puțin bun împreună“, prin urmare: Cel chemați, cu dor și sete, la muncă înainte!

Preot, Al. Munteanu al lui Vasile.

Note politice.

Ziarele maghiare de ieri, fac apel la procurori. Luînd act de atitudine, „Tribunul“, față de reforma lui Berzevitz, scriu că „agităm împotriva guvernului“. Colosală crimă!

Așa se vede s'a îmbogățit codul penal maghiar.

„Agitație împotriva guvernului!“

Au dreptate, în adevăr asta mai lipsește. Ar completa armonie liberalismul din Ungaria.

Și până atunci constatăm, că presa maghiară opune puternic argument, argumenteilor noastre:

„Procurorii!“

Fantoma activității Românilor, răsare intermitent în coloanele presei maghiare. Eri iar și-a făcut turneul o veste de aceasta, plasată ori de fantazia vre-unul „bine informat“, ori de orgoliul vre-unui auto-cunosc, căruia îi trebuie apoi o societate de persoane reputeate. Lista publicată cel puțin e foarte suspectă. O dăm după „Budapesti Hirlap“: În Pecica Ioan Suciu, în Siria, Constantin Gurban, în Borșineu un fruntaș al „Victoriei“, în Chișineu Mihai Velici, în Iosășel rămîne actualul deputat valah: George Szombath, în Beiuș Silviu Suciu, interpret în ministerul de interne, în Aleșd Paul Brătkei preot valah, în Ceica maghiară, Aurel Zigre avocat, în Tîncă Nicolae Roxin.

Ziarele maghiare știu apol că „s'a și format un comitet, care a dat aspră poruncă preoților, platiți și de statul maghiar (pentru convingeri politice! N. Red.) și învățătorilor, ca deja de pe acum să înceapă organizarea prin comite în favorul candidaților“.

Se vede că a intrat deja canicula în redacțiile din Budapesta.

Apropos! Suntem dator să facem aici mențiune, că dl Silviu Suciu a trimis desmințire unui ziar, privitor la aducerea în combinație a persoanei sale.

Ar fi de prisos să-i numim și pe cei ce n'au nevoe de desmințiri.

Săptămânile trecute s'au organizat comitanții din țeară, în reunione (O. M. K. E.) sub presiunea d'ovreiului Sándor Pál, deputat dietal. Ca să se vadă, în ce mână s'afle comerțul țării noastre, „Alkotmány“ ne servește cu următoarele date prețioase, publicând lista nominală a comitetului central. Din această listă reese: În comitetul central se află: 1) președinții cercurilor din provincie 9 creștini, 17 ovrei; 2) esmișii camerelor comerciale și industriale 5 creștini, 7 ovrei; 3) esmișii societăților comerciale din capitală 6 creștini, 15 ovrei; 4) esmișii societăților comerciale din provincie 18 creștini, 49 ovrei; 5) aleși din capitală 8 creștini, 22 ovrei; 6) aleși din provincie 18 creștini, 32 ovrei; prin urmare dintre 206 membrii în comitetul central 64 sunt creștini (nici aceștia nu-s toți siguri! N. R.) iar ovrei 142.

Trăiască comerțul și industria maghiară!

Delegațiunile, după ce, bine nu, dar nevoi cu atât mai multe au pus pe umerii țării, sunt pe sfârșite, vor mai fi una-două ședințe plene, mai câte-un prânz delegațional și Lunt se va întruni din nou parlamentul, ca să îmbeie aceeaș icoană a destrucțiunii, apatiei și ipocrisiei, în care însă contele Tisza, ciudat înșelare optică, vede parlamentarismul curat, prototipul moravurilor parlamentare.

Că ce va săvârși On. Dietă după ce se va întruni: să nu întrebăm azi. Va vota regularea salariilor funcționarilor dela căile ferate și budgetul pe anul acesta și încă până în 25 necondiționat, pentru-că cu i-a expiră îndemnitarea și kossuthiștii, doamne ferește, nu l-ar expune la ex-lex ori la eventuală cădere pe Tisza. Ear restul opoziției, azi e deja prea slab pentru a-i face binemeritate neplăceri lui Tisza.

Dl Vasile Papp publică un articol interesant în „Nagyvárad“ despre cauzele socialismului între Români din Bihor. Confirmă ceea-ce am zis și noi: ațitare anarchică a fost în Bihor între Români, ce s'a petrecut sub ochii autorităților și față de care atitudinea acestor autorități a fost de o neutralitate binevoitoare.

S'a crezut că se vor imoraliza în punctul de vedere național masele noastre. Socialismul acesta, numit mai corect rătăcire socială, nu e creațiunea sufletească a poporului român. Polemisează pe urmă cu Tamai V. László preot gr.-cat. (ar avea haz să fie și asta român) care a zis că inferioritatea culturală a clerului gr.-or. este una dintre cauzele lăririi socialismului în Bihor.

L'am ruga însă pe dl Papp, pe viitor să nu-mai ceară prin articole intervenția autorităților în școalele noastre. Să-i cerem să scrie românește asupra lucrurilor românești, n'avem dreptul: d-sa știe mai bine ce scopuri urmărește.

Raportul generalului Oku despre lupta dela Kintșu.

Toate rapoartele de pe câmpul de război sunt de acord, că lupta dela Kintșu întâmplată la 26 Maiu n. a fost una dintre cele mai sângeroase, câte sunt cunoscute în istoria mai nouă a războaielor. Raportorii din Tokio, Tsi-fu, Vei-Hai-Vei și Sang-Hai se întrec în nescocirea fel de fel de comparațiuni pentru a caracteriza și lauda circumspecțiunea și rezoluțiunea generalilor japonezi, operațiunea precisă a flotei și armatei japoneze, forța irezistibilă a artileriei și a infanteriei, eroismul întrepid la asedieri și asalturi, și apărarea tenace a trupelor la retragere. Dar toate aceste rapoarte stau în privința simplității și a expunerii plastice a celor întâmplate Joi la 26 Maiu cu mult îndărătul raportului generalului Oku, al cărui nume l'au încărcat cu faimă și glorie repețitele asalturi cu izbândă asupra orașului Kintșu.

Acest raport este următorul:

Mercuri seara am fost gata cu pregătirile pentru ultimul asalt decisiv și încă în ziua aceea ne-am apucat să executăm planul stabilit. Aripa dreaptă a format-o divizia IV-a, a stângă divizia III-a ear în centru era așezată divizia I-a. În aceasta ordine de bătaie am înaintat spre Kintșu și înălțimile dela Na-O Sa-o. Timpul a fost foarte viitoros ear noaptea la mezul-noptii s'a ridicat o ceață groasă. Cu toate acestea o divizie a atacat o poziție întărită a adversarului, care a și fost luată în curând. Asedierea înălțimilor dela Naosao ar fi trebuit să se întempe dimineața la două ore și 40 minute, dar din cauza negurei dese artileria noastră abia cu o oră mai târziu a putut pași în acțiune. Dela 6 ore dim. începând și 4 vase de război au secundat artileria noastră. Contrarul a răspuns cu foc din toate tunurile așa că în curând s'a desfășurat un grozav duel de artilerie. După un bombardament de trei ore focul Rușilor a început să slăbească, în urma căreia trupele noastre au primit ordin pentru înaintare. Deși focul Rușilor a început din nou cu toată furia, infanteria noastră totuși a reușit să se apropie la 500, apoi la 300 de pași dela întăriturile rusești exterioare și mai expuse. La 11 ore focul ucigător al artileriei noastre a făcut să amuțescă canonada rusească, ear două baterii rusești s'au retras pe înălțimile de lângă Nankualin, de unde au tras din când în când în noi.

La 10 ore înainte de amiază un torpilor, sau mai bine zis un vapor rusec aprovizionat cu tunuri, a sosit în portul dela Talienvan, deschizând foc asupra diviziei III. Afară de acest bastiment au mai sosit încă 5 torpilor, din cari voiau să debarce soldați ruși, însă de loc ce fură observați de soldații noștri cari grăbiau spre Ruși, aceștia s'au retras. Mai departe Rușii au împins înainte o baterie constatătoare din 41 tunuri, cari încă trageau în noi și mai ales asupra diviziei III-a. Comanda aceasta a durat până seara la 7 ore, contra căreia artileria noastră n'a putut face nimic, deoarece-ce tunurile rusești bateau la 7000 metri. Rușii au avut poziție foarte întărită pe muntele Naosao. Aici au ocupat o înălțime, care la Nord se prerule repede. Pe muntele acesta Rușii au așezat 70 tunuri de for, și 10 tunuri cu tir repede; afară de aceea întreaga înălțime a fost încungiuată cu șanțuri, gard de drot și mine suterane. Artileria noastră a desvoltat o acțiune supraomenească, ca să nimicească aceste preventive de apărare, ca să facă să amuțescă focul bateriilor adversare și ca să acopere înaintarea trupelor noastre. Infanteria rusă a desvoltat cea mai îndrăznică rezistență în poziția sa întărită, așa că n'am putut de fel să ne apropiem de acest loc întărit. Până d. a. la 5 ore zădarnic am căutat să facem drum pe seama infanteriei noastre. Afară de aceea divizia III-a noastră întru atâta a înaintat încât adversarul a încungiuat-o din toate părțile. Rușii și-au întărit infanteria ce opera contra diviziei noastre III. încercând un atac asupra ei fiind ajutat și de cele două baterii de lângă Nankualin. La asta s'au mai adaus și aceea, că materialul nostru de pușcă era pe sfârșite, așa că eram aproape să ne retragem tunurile. În chipul acesta nu ni am mai rămas alta, de cât să facem o ultimă încercare cu asaltul, pentru a scoate pe adversar din pozițiile sale.

De vreme-ce bateriile noastre de nou au deschis un foc aprig, divizia noastră a III-a a înaintat cu o vitejie și o bravură de ne desceris spre dușman, al cărui foc de tunuri nimicitor a decimat trupele noastre, cari în urma asta au fos silite să se retragă. Ajunsă de nou la poalele muntelui, această divizie primi din nou ordin să ocupe prin asalt pozițiile Rușilor. Trupele noastre în urma acestui nou ordin au pornit din nou atacul cu un eroism miraculos și fără seamăn grăbind și trecând înainte peste cadavrele ce zăceau namtea lor. Spre norocirea noastră în acest moment au început și vasele noastre de război să tragă asupra aripelor stângă dușmane, spriginit fiind efectul focului canonadei de pe vapoarele noastre și de artileria regimentului IV. De-odată cu asta și divizia 4 de infanterie a atacat aripa stângă a Rușilor, străbătând soldații noștri între strigări de bansai pe vârful muntelui. Nu mult după asta și divizia I. a grăbit cu nepus dispreț de moarte spre vârf, trecând cu nepăsare de gloanțele adversare peste șanțuri și gardurile de drot, cari greutate

învingându-le, soldații noștri au înaintat cu o forță irresistibilă spre vârful muntelui, unde ajungând prin mii de pedeci și greutateți s'au amestecat în învâlmășeală nebună cu Rușii, luptând pept la piept cu pistolul, sabia și baioneta până au răzbit pe dușman din pozițiile sale. Rușii au fost cuprinși de o panică colosală, căutând scăpare în fugă desordonată. Șapte ore au fost, când ultimele raze ale soarelui muribund au salutat cu bucurie triumful steagului japonez, care în lumina de aur falsăia mare.

Rușii au fugit spre Port-Arthur, aruncând mai înainte toate magaziiile în aer. O parte a trupelor noastre au urmărit pe dușman, ear cealaltă parte a rămas pe câmpul de război mândră de izbândă. Mulți ofițeri și soldați ruși am făcut prizonieri. Afară de asta am luat 70 tunuri, 10 tunuri cu tir repede, cinci locomotive, trei reflectori-electrici, o mașină dinamo multe mii de puște și foarte multe lucruri de război. Perderile noastre sunt 3500 oameni.

Pentru „Egyetemi Lapok“

În timpul din urmă, în preajma festivităților dela Putna tinerimea noastră universitară, și în primul rând cea din Pesta, a devenit ținta unei mulțimi de atacuri în întreaga presă șovinistă liberală și kossuthistă, clericală și perciunată într-una ca într-alta, tot pe motivul că tinerii noștri au comis ne mai auzita crimă de-a lua unele măsuri pentru a se putea reprezenta în mod demn la sărbătorile ce se vor arangia în memoria unuia dintre cei mai mari eroi ai neamului său și putem afirma fără șfială, a întregii creștinătăți.

„Egyetemi Lapok“, organul oficios al societății studentești maghiare din Pesta, voinde și el să ia parte la aceasta josnică campanie, în numărul său ultim se ocupă în vre-o trei locuri cu tinerimea noastră. În lipsa de spațiu reproducem numai două specimene scurte. Sub titlul „Fierberik“ (Forrongások) scrie între altele următoarele:

„Pe sub mână, fără să bată toaba, ei seamănă sămânța minciunii în solul neorientării străinilor care produce în mod abundanț tot felul de opinii false. Cu toate acestea concurează la stipendii, la stipendii maghiare; ba nu se feresc nici de scutirea de didactru acordată de un oficiu maghiar. La universitatea maghiară învață cartea săvantului maghiar și rid între sine în mod impertinent, dacă cetesc, că statului fără periclitarea existenței proprii nu-i e iertat să sufere tendențele separatistice ale naționalităților etc.“

Astfel de flori de stil n'ar merita să se ocupe omul cu ele, dar considerând că ele au apărut în coloanele unui organ oficios, observăm pe scurt că:

1. Străinătatea cultă știe distinge foarte bine adevărul de neadevăr, și dacă în contra sfortărilor întregii maghiarimi oficioase și neoficioase totuși e mai aplicată să ne dea nouă crezământ, asta încă e o dovadă neresturnabilă pe lângă aceea, că cauza cea dreaptă și sfântă, merită să învingă cu ori-ce preț, e pe partea noastră. Cu neadevăruri se poate seduce de azi pe mâne o persoană sau și mai multe, însă o întreagă lume cultă ani de-arindul cam cu greu o poți adăpa cu minciuni.

2. Întru cât știm noi, dintre studenții români de present într'adevăr au trei inși stipendii dela stat, acordate prin Consistorul mitropolitan din Sibiu, și vre-o 10 inși sunt scutiți de didactru pe basa paupertății și progresului în studii, însă atâta-i tot; dela alte lucruri și beneficii sunt eschiși. Ei

bine, dar tinerimea maghiară să face a-și uita, că în țeara aceasta există 3 mil. și jum. de Români cari plătesc dare statului ungar; din contribuțiunile naționalităților zău nici nu-i tocmai greu a împărți stipendii «maghiare» și a plăti savanții maghiari. Dar unde e proporția și aici? 3 mil. și jum. de Români plătitori de dare și 3 stipendii pentru Români, date și acestea numai pe temeiul unui drept vechiu irevocabil, exoperat încă de nemuritorul Șaguna!

2. Prin urmare e o obrăznicie incomparabilă a afirma, că Românul reflectează vre-odată la ajutorul Maghiarilor!

Să ne luăm însă inima în dinți și să mai smulgem un pasagiu caracteristic din animositățile triviale ale aprigului pintenat:

«Așa să simt (adecă studentii Români), ca și insecta, care a început să sugă sângele leului. Atingând cu miserabilul ei ac pe feara regală, nici că i-a conturbat liniștea; a lăsat-o deci să trăiască. Insecta a devenit obraznică: s'a virit către inima leului. Acum leul începe a tresări. Insecta are să cadă napoi în pulbere. Dacă nu cade, ci să viră mai departe în carnea mândriei: poate să o ajungă o soarte tristă și puțin glorioasă. Domnilor Români! va fi mai bine să vă retrageți mereu în pulbere» etc.

Asta va să zică ar fi o alegorie! Orice comentariu e superfluu; la așa ceva din motive ușor de înțeles nici nu ne dimitem, cu toate că șirele mai sus au apărut în foaia oficioasă a tinerimei acelei națiuni, care pretinde să-și monopolizeze răspândirea culturii în Orientul Europei!

Am voit numai să prezentăm o mică icoană despre gustul, maturitatea, cultura, inteligența și urbanitatea «celei mai cava lere» tinerimi. Toate aceste însușiri se reoglinesc în puținele șire de mai sus, luate numai pe apucate.

Ear' onoratului cetitor îi cerem scuzele, dacă prin reproducerea acestor rusticități i-am jignit bunul gust.

Gălașan.

Din străinătate.

România și Macedonia.

Opinia publică din România urmărește cu un viu interes demersurile ce le face guvernul român spre a ajuta să se dobândească limba română în școala și biserica cuțo-vlahă sau macedo-română, cum e numită. În ultimii ani de când Sturdza a venit la guvern, statul român a încetat de a se interesa prea mult de propaganda română. Contribuțiunile statului român pentru școlile românești din Macedonia au fost scăzute la minimum, o mulțime de școli cari fuseseră înființate de fostul guvern conservator, îndeosebi de Take Ionescu, au fost închise și consulatul român din Bitolia (Monastir), centrul cuțovlahilor, desființat. Aceasta a fost în timpul când, după terminarea conflictului diplomatic cu Grecia, prietenia greco-română era în floare și prin întâlnirea regilor Carol și George în Abbazia fusese sigilată în mod solemn.

De un an însă, guvernul român a făcut de odată o schimbare de front. Intimitatea greco-română s'a risipit. Ținând seamă de propaganda grecească și bulgară, sub influența împrejurărilor politice schimbate, precum și sub presiunea opiniei publice din țară, guvernul a început să se intereseze foarte mult de cauza cuțo-vlahă. S'au făcut din nou însemnate sacrificii bănești, pentru construirea de școli și biserici în Macedonia s'au destinat sume mari și afară de vechiul consulat român din Bitolia s'a mai înființat unul nou în Ianina. În același timp guvernul a început demersurile pentru ca să asigure Cuțo-vlahilor cari din punct de vedere religios stau sub patriarhatul ecumenic

și au în majoritate preoți greci, folosința limbii românești la serviciu religios.

Poarta a luat o atitudine binevoitoare față de toate aceste năzuinți de oare-ce o proprie organizație bisericească și națională a elementului cuțo-vlah ar putea să contribuie să opună o stavilă uneltirilor revoluționare ale celor-lalte populațiuni macedonene și să ajute la stabilirea unui echilibru al forțelor în Macedonia.

Era de prevăzut că această activitate a Românilor va umplea pe Greci de neîncredere și îngrijare. Grecii se obicinuiseră să considere ca ai lor, ca Heleni autentici pe Cuțo-valahii din Macedonia cari sunt în număr covârșitor față de ei, și despărțirea Cuțo-valahilor însemna pentru ei o slăbire simțitoare. Patriarhatul ecumenic care în primul rând reprezintă interese naționale grecești, se îndrepta cu toată asprimea în contra romanizării Cuțo-vlahilor și se opuse cu cea mai mare violență întrebunțării limbii românești îndeosebi în biserică. Dacă totuși guvernul român s'a adresat patriarhatului spre a admite cererile cuțo-vlahilor pe terenul bisericesc, aceasta a făcut-o spre a nu putea imputa că n'a ținut seamă în destul de autoritatea superioară bisericească. Refuzul neted al patriarhatului n'a venit de loc pe neașteptate și acum va depinde de iscusința guvernului român și a dispoziției binevoitoare a Porții, precum și de puterile interesate, întru cât țomâni vor fi în stare să-și realizeze pretențiunile.

Informațiunile private sosite din Macedonia confirmă știrea că între Cuțo-vlahi există un viu curent care are de scop despărțirea de patriarhatul grecesc și alipirea de exarhatul bulgar. În cercurile politice de aici, acest curent nu e văzut cu ochi buni de oare-ce nu se vede nici un câștig în faptul că Cuțo-vlahii schimbă autoritatea superioară grecească cu cea bulgară. Aici se consideră ca cea mai naturală soluție a chestiunii crearea unei organizațiuni bisericești proprii pentru Cuțo-vlahi, cum posedă Grecii și Bulgarii. Conduc de această idee, fostul mitropolit primat român Ghenadie s'a dus în Macedonia spre a se convinge acolo dacă există teren pentru crearea unei biserici naționale proprii macedo-române. E adevăr că, după cum aflui din izvorul cel mai bun, călătoria lui n'a fost considerată de cât ca aventura unui om privat, care lucrează pe propria lui socoteală. La spatele mitropolitului stă fără îndoială, cu totul pe față, opinia publică agitată a României, și în secret el e spriginit moralicește de guvern. Lupta pentru independența pe terenul limbii și bisericești naționale a Românilor din Macedonia, conflictul ce devine tot mai serios între România și Grecia, pare a deveni un important factor politic care poate îngreuna rezolvirea chestiunii macedonene.

CORESPONDENȚĂ.

Blaj, 23 Maiu 1904.

Stimate d-le Redactor!

Imi permit a vă raporta despre un frumos act de pietate, ce s'a ținut în 22 Maiu în memoria fericitului și marelui arhiepiscop și Metropolit Dr. Ioan Vancea întemeietorul institutelor de învățământ din Blaj, marele nostru binefăcător și părinte fără păreche.

A fost o festivitate arangiată în sala seminarului de băieți de către alumnii studenți gimnaziali, la serbătoarea Sf. Ioan Evangelistul, onomastica fericitului Metropolit.

O festivitate deamă și înălțătoare de inimă, la care a luat parte în frunte cu Excelența Sa Dr. Mihali de Apșa, o mulțime aleasă de înalte fețe bisericești, profesori dela institutelor de învățământ, profesoare și un număr însemnat de dame, toți acei în a căror inimă este încă vie icoana nemuritorului filantrop și recunoștința față de multele lui bine-faceri.

Programa festivității este următoarea:

1. Marșul internatului de băieți de I. Murășan, orchestra seminarului.
2. Metropolitul Vancea disertație, de Iuliu Hațeganu, maturant. O disertație plină de miez și bine rotunzită, ce ar face onoare ori cărui scriitor român
3. Cântec de jertfă de L. V. Beethoven, executat de corul seminarului-junimii.
4. Memoriei Metropolitului Vancea, odă de E. Sabo, recitată de Ioan Pop elev de cl. VII. gimnazială.

5. Miranda Gavotte de Genée, esec. de orchestra sem, junimii.

6. Az ezüst fátyol legendája, de Antoniu Vărad, recitată de Iosif Macavei maturant.

7. Ceasul rău, de I. Vorobchievici, esec. de corul seminarului junimii.

8. Der Pfarrer von S. Stephan von R. Machts recitată de Virgil Russu, elev de cl. VII. gimn.

9. Ouverture Herculeanu, de I. Murășanu esec. de orchestra semin. junimii.

10. Paul de Nola de George Coșbuc, recitată de Alexandru Dragomir elev de cl. VII. gim.

11. Conștiința, de I. Costescu, esec. de corul semin. junimii.

12. „Marșul final“.

Declamările toate au fost succese, escelând dl Alexandru Dragomir cu poesia lui Coșbuc Paul de Nola, iar dintre punctele musicale ne-a încântat Ouvertura Herculeanu. O musică grandioasă în spirit Wagnerian, esec. cu multă căldură și precisiune de orchestra seminarului, sub conducerea d-lui Simion Nemet maturant, conducătorul corului, un tiner simpatic, înzestrat cu mult simț musical având și o bună școală.

Epuisându-se programa, Excelența Sa dl Metropolit a mulțumit tinerimii pentru osteneala ce a pus întru privata aniversare a fericitului Vancea recomandându-le în pilde frumoase cultivarea a tot ce este bun, frumos și moral, neuitându-și nici-odată de biserică sub a cărei aripi să educă și instruiască.

Leli.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 6 Iunie 1904

Imnul lui Ștefan cel Mare. Dl. Costescu, profesor de musică în București, a compus, la însărcinarea directorilor de musică din România, imnul lui Ștefan cel Mare, care imn a fost apoi trimis spre studiere tuturor școalelor secundare din România. Imnul acesta va fi cântat în ziua de 2 Iulie v. la serbările școlare, ce se vor aranja în toate orașele din România din incidentul aniversării centenarului al 4-lea dela moartea lui Ștefan cel Mare.

— Palate pentru — solgăbirii. Pe când din toate părțile țării, rânjește fantoma foametei, ministrul de interne a cărui cap este însuș dl Tisza, în lipsa altor preocupări, s'a ocupat eri de urgenta afacere a localurilor protopretoriale cari, pe unele locuri sunt așezate în case de rind și nu palate cum ar pretinde demnitatea statului pe care o reprezintă aceste oficii. Căci cetățenii pot peri de foame, numai demnitatea statului să rămână neștirbită. Domnul Tisza e în adevăr la înălțimea chemării, așa ni l-am inchipuit și noi.

Procesul comisiunii de 13 a grevei dela căile ferate. De trei zile se debate înaintea tribunalului din Budapesta un proces monstru, prin mulțimea acușărilor și martorilor chemați la proces. Acușății sunt 13 funcționari dela căile ferate, cari au format comisiunea grevei izbucnită în seara din 19 Aprilie. Procesul în care s'a amestecat și politica — apărătorii sunt cei mai mulți membrii opoziției din parlament — decurge foarte agitat. Acușății sunt învinuiți cu abus de putere oficioasă prevăzut în §§ 480 și 481 al legii penale. Ziarele opoziției presintă procesul, ca un act de volnicie a guvernului Tisza, care așa se vede a ridicat volnicile la maxime de guvernament, în cari vrea să se recunoască. Numai s'o scoată bine la cale.

— Și-a stîrpit familia. Înainte cu trei ani, a umblat în Budapesta Carol Svab regele trustului de oțel din America. Pe vremea aceea a căpătat o scrisoare dela inginerul Wirther Sándor, în care acesta își oferia serviciul. Svab a împlinit dorința inginerului. În America în scurtă vreme a ajuns în bună stare materială, așa că și-a dus și familia acolo. În restimp și-a contras însă o boală de ochi. Un medic l-a operat, dar atât de nefericit, încât și-a pierdut amândouă vederile. Nefericitul firește și-a pierdut postul și deodată din bună stare a căzut în mizerie. Nu s'a putut consola în starea asta și în chip îngrozitor întâiu și-a omorât nevasta și copilașul, pe urmă pe sine. A

lăsat o scrisoare surorii sale ce trăește în Budapesta, care acum a primit scrisoarea, cu scrisoarea confirmătoare a poliției din New-York.

Agata Bărsescu — în Saraievo. Dintr-o plăcută scrisoare privată, — scrie „Cazeta de Duminecă“ — aflăm că renumita artistă română, d-șoara Agata Bărsescu, în trecere prin frumosul oraș și capitala Bosniei, Saraievo, a făcut o mare bucurie coloniei române de acolo debutând într-un ciclu de 4 reprezentații. Frații noștri au avut deci plăcutul prilej, de a admira talentul renumitei artiste în toată splendoarea lui: — dar nici ei nu au rămas nerecunoscători, căci au făcut tot posibilul, ca prețuitul călător să se afe cât numai se poate de bine în jurul lor. A fost fost deci mult sărbătorit d-șoara Bărsescu și la despărțire i s'a predat și un frumos buchet de flori împodobit cu pantlice treicolori.

— **Țarul și Loubet.** Mareșalul de curte rusesc, prințul Urusov, care nu de mult petrecuse mai multe zile în Paris, cum se anunță acum de acolo, a primit comisie foarte importantă din partea președintelui imanuând țarul totodată și o epistolă autografă a președintelui Loubet.

— **Cassar socialist fugit.** Ministrul de interne a disolvat reuniunea de ajutorare a covrigarilor din Budapesta. Poliția s'a prezentat apoi în localitatea reuniunii, ca să confişte cassa wertheimiană în care afirmativ erau 20—30,000 cor. Cassa avea trei chei. Poliția avea la mână cheia presidentului deținut *Tatár Dénes* și a secretarului asemenea deținut *Molitoris Gyula*, mai lipsea însă a treia cheie, a cassarului *Jaeger István*, care a dispărut. Neputând deschide cassa, poliția a sigilat localitatea, până ce vor câștiga dela fabrică a doua garnitură de chei, iar împotriva lui Jaeger a ordonat curentarea. Se crede că a luat-o spre America.

— **Advocat român condamnat pentru beție.** Comisiunea disciplinară a Camerei advocațiale din Arad, zilele trecute a adus judecată asupra avocatului român Dr. Valer Morar din M.-Radna, care a fost acuzat, că în stare de beție a spart cu scaunele icoanele lui Kossuth, Árpád, Tuhutum și a altor sfinți mai mici. Camera luând în considerare mărturisirea lui Morar, făcută pe cuvânt de onoare, că Doamne ferește, el nu s'a atins de sfinții lui Faller, l-a absolvat de sub acuză aceasta, dar pentru *dejosirea prestigiului corpului advocațional prin beție*, la condamnat la 100 Cor. amendă în bani. Morar s'a declarat cu sentența mulțumit.

— **Câți ea e el, toți după el!** În Szeghedin s'au răsvrătit câți-va socialiști; între ei erau bărbați și femei. La judecatorie a fost întrebată o fată:

— Ce v'a spus în birt unul dintre vorbitori?

— N'a spus nimic, Domnule.

— Nu să poate. Ian cugetă-te nițel.

— A vorbit acolo un domnișor, dar a zis lucruri de ris, carl n'au avut nici cap nici coadă.

— Totuș, ce-a zis?

— Ne-a spus, că tată-său a fost popă ido-vesc, el însă totuși e dușmanul popilor. Zicea că nu e Dumnezeu, dar dacă și e, să nu ne rugăm, căci numai popii trag foloase din evlavie noastră.

A venit rîndul ca să fie ascultat și jupânul Berliner Simon, care a povestit oamenilor cele amintite. Domnișorul la întrebările judelei a zis, că e tipograf; are 24 de ani și că acum a fără slujbă.

— Ce ai căutat la Seghedin?

— N'am avut bani și m'am oprit. M'am dus pela colegii mei, și nefiind ajutat am fost convins că numai așa voi fi spriginit.

— Ai venit, precum s'a dovedit, ca să înșeli lumea și cu vorbe ademenitoare să scoți din punga bieților oameni câte trei patru coroane.

Pe Berliner l'au expedit numai decât din Seghedin. Noi zicem că pe asemenea șolomonari scoateți cu mătura din hotarul satului.

— **S'a operat pe sine.** Un chirurg din New-York, Dr. Harman, ocupat cu o operație, și-a sgâriat puțin buza. Rana mică, cu puțină vreme

s'a întins peste întreg obrazul, așa că doctorul suferia grozave dureri. Inzădar și-a rugat colegii să-l opereze, nimeni n'a cutezat să se atingă de rana, trecută deja în aprindere. Atunci medicul a hotărît singur asupra sa. Și-a adus la pat instrumentele, s'a pus în fața unei oglinzi și a început să se opereze pe sine însuși. A tăiat carnea aprinsă dela buză până la urechi, așa că i-s'a văzut osul fălcii, a curățit rana cu îngrijire și a legat-o în urmă. Operația a reușit foarte bine și starea doctorului e mulțumitoare. A povestit apoi colegilor, că atât de mult l-a interesat operația, încât i-a legat atenția, de nu și-a mai adus aminte de durere.

— **Turn prăbușit.** Turnul bisericii din Sopronszentmárton s'a prăbușit Vineri noaptea Căzând pe coperișul bisericii și sfărâmându-l a rupt și boltitura, căzând apoi împreună cu ea în biserică. Toate obiectele aflate în biserică s'au nimicit, afară de Mormântul Domnului și de o icoană, cărora — ca prin minune — nu li-s'a întâmplat nici o deteriorare.

— **Student român premiat.** Ni se scrie din Cluj, că dl *Ioan Soricu*, student jurist a obținut pentru lucrarea sa *Poesia lui G. Coșbuc* premiul de 100 cor. la universitatea de acolo.

— **Logodnă.** Ni se anunță logodna D-șoarei *Ana Veluria Cristea* cu dl. *Ioan Fodorean*, Valea-Bulzului Moșna.

Felicitările noastre.

Tămăduirea carcinomei cu radium. Doctorul Albert Exner medic în Viena, a ținut zilele trecute o interesantă conferință la adunarea societății medicale despre experiențele, ce a făcut cu radium în cazul de carcinomă. Pacientul care avea carcinomă la falcă, nu voi sub nici în preț să se supere operațiunii. În chipul acesta experiențele tămăduirii s'au făcut cu ajutorul razelor de radium, sub a căror influență tumoarea mereu diminuea și în sfârșit a dispărut cu desăvârșire. Conferința a fost ascultată cu mare interes din partea medicilor prezenți.

— **O invenție interesantă.** Un ciasornicar cu numele Dellabarille din Orașul Biela (Piemont) a inventat un ceasornic care după credința nascocitorului lui va face revoluție în arta aceasta. Din câte se știu până acum asupra chipului cum e construit acest ceasornic este faptul că un foarte mic elector-motor e pus în legătură cu mecanismul și acest elector-motor face inutilă pe mult timp ori-ce tragere și ori-ce regulare a ceasornicului. Motorul însuși face aceasta tot la cinci minute în fie-care oră și puterea lui e de așa natură că ceasornicul umblă timp de trei ani neîntrerupt fără ca proprietarul lui să mai aibă vre-o grijă.

— **Fenyő Sándor extradat.** Semioficiosului „M. Táv. Ir.“ i-se telegrafează din St. Gallen că judecătoria federală din Lausanne a decis în cauza de extradare a monstrului Fenyő Sándor, ex-redactorului kossuthistului „Egyetértés. Procuratorul federal a fost contra extradării.

După o dezbateră de o oră și jumătate cinci membrii ai judecătoriei au fost pentru, ear cinci contra extradării. Astfel fiind egalitate de voturi voturi, președintele a decis pentru extradare. Vom vedea, dacă acum nu se vor ivi și alte dificultăți, carl să împedecă aducerea acasă a acestui individ prototip al societății depravate din Sodoma Ungariei.

— **Fată soldat.** Intre soldații unui regiment siberian se afla un soldat frumos, anume Liataicov. El era ordonanță la un ofițer. Având aparența de fată, colegii lui și-au permis glume pe socoteala lui. Într-una din zile alergând, a alunecat și a căzut frângându-și un picior. Adus un spital într-o stare desperată, s'a constatat că el își rupse o vină din care curse mult sânge.

El fu desbrăcat pentru a fi spălat, și se constată de acest prilej, că Liataicov era fată. Cercetările făcute stabiliră că fiind amanta ofițerului a reușit să se înroleze. Simțind că moare, fata-soldat, a chemat pe amantul ei la patul de moarte; acesta refuză.

Ofițerul au întrerupt din această pricină orice comunicare cu dânsul. După 24 de ore ofițerul și-a atras un foc de revolver în cap și a murit.

— **Tortura și pedepsele în Coreea.** Coreea este o țară în care ca și în Marocco, există

schingiuirea. În închisorii se află instrumente de tortură, carl însă nu sunt atât de înspăimântătoare. Cu ajutorul rețevilor sfărâmau până acum câți-va ani ciolanele picioarelor cu ajutorul drugilor se sfărâmau coapsele. Frîngiile înconjurau de două ori brațele, se legau de corp și se strîngeau de torturatori, până când intrau adînc de tot în carne. Și numai gândindu te la ast-fel de torturi, te apucă groaza.

Pedepsele sunt de o asprime nespusă. Ca pedeapsă pentru înaltă trădare este decapitarea trădătorului și a rudelor sale bărbătești până la al cincelea grad. Pē lângă aceasta otrăvirea mamei, a soției și a fiicelor. Înalta trădare a unei femei e pedepsită cu otrăvire. Pentru omor bărbatul e decapitat, iar femeia sa otrăvită.

Pentru punerea de foc: pedeapsa cu moarte. Tot așa pentru furt. Cele mai grele pedepse lovesc pe profanatorii de morminte, de oare-ce în Coreea domnește cultul strămoșilor ca și în China.

Profanatorul și toate rudele sale bărbătești până la al cincelea grad sunt decapitați. Membrele femeiești ale familiei și muma profanatorului sunt otrăvite. Otrăvirea se face în închisoare prin arsenic. Decapitările se făceau într-o stradă largă de la poarta vestică a orașului și erau în termen mijlociu de 30—40 pe an.

— **Alegere de viconotar.** În 21 Maiu n. s'a ținut alegere de viconotar în comuna Sintești sub presiunea dlui Iulian Knothy, protopretor al cercului Murășului. Dintre 7 concurenți, între carl doi Români. majoritatea voturilor a întrunit-o dl Zaharie Florea din Coroii. Laudă i-se cuvine poporul din această comună și notarul Terenție Popescu în Lintești, carl nu lasă să se încuibe alte națiuni în această comună.

— **Ziaristi pe câmpul de război.** Primul grup de corespondenți al ziarelor străine, autorizați să urmărească operațiunile războiului. au pornit din Tokio în ziua de 1 Aprilie n. Erau 16 corespondenți, în cea mai mare parte englesi și americani. Mercuri în 9 l. c. s'au imbarcat la Moji pe bordul unui vas de transport japonez, a cărui destinație se ține de-ocamdată în taină. O mulțime de curioși au plecat din port.

— **Sărutări patriotice.** Domnișoara Sacharin, o frumoasă cântăreață rusească, a trimis zilele aceste 800 ruble, prima rată a fondului ce și-a propus să adune pentru scopuri de război. Suma aceasta a adunat-o într-un mod curios. D-șoara Sacharin, care nu numără de cât 19 primăveri este renumită pentru surisul ei fermecat. Înainte cu câte-va zile, a cântat piesa nouă rusească „Slavnaja Rossija“. După ce și-a sfârșit cântecul, și-a surpris auditorul cu declarația că sărută pe ori-cine, care contribuie cu zece ruble la fondul de război. Publicul sări ca fermecat, de pe scaune și cu bancnote în mână năvăliră spre scenă. Cântăreața fu silită să se refugieze în garderobă, de teamă să nu fie asaltată. În curând însă reapăru și în mijlocul unei însuflețiri fără margini, împărți aproape 200 de sărutări.

— **Negri puși sub protectul papei.** Senatorul I. P. Burton de Kansas, a trimis papei o adresă a Asociațiunii presei negre din Est (Statele-Unite). Este vorba de situația Negrilor din acele regiuni. Cardinalul secretar de stat Mgr Merry del Val, a adresat acestei Asociațiuni prin intermediul cardinalului Gibbons, un răspuns foarte favorabil, care a făcut mare senzație în cercul Negrilor.

Reverendissimul Ancian, director la Holy Family College de Langston (Oklahoma), a declarat că în urma scrisorii lui Merry de Val, s'au dat instrucțiuni la toți preoții Statelor-Unite de a favoriza convertirea Negrilor și admiterea lor în biserică rom. catolică.

— **Societatea Jean-Jacques Rousseau.** În Geneva s'a constituit o societate internațională pentru a strînge toate documentele, manuscrisurile, imprimaturile, medaliile, etc., privitoare la Jean-Jacques Rousseau, și de a înlesni studiul operilor sale.

Până azi nu există o bibliografie completă a acestor opere, o biografie autentică a cetățeanului Genevei, nici a corespondenței sale, „a Confesiunilor“.

Municipalitatea din Geneva a pus la dispoziția societății o sală în biblioteca publică.

Societatea va începe lucrările sale prin publicarea unui buletin periodic al memoriilor și documentelor lui Jean-Jacques Rousseau și și își propune să dea o ediție completă și definitivă al confesiunilor și „Scrisorilor“.

Dr. Valeriu Morar, avocat în Maria-Radna publică în ziarul guvernamental din loc „Arad és Vidéke“ următoarea *declarație*: În ziua de 27 Septembrie a anului 1903 prin ziarul din Arad, au apărut astfel de articole, care au adus praso, sau au meară în legătură cu vătămarea simțului de pietate națională maghiară. În afacerea aceasta pentru restabilirea adevărului îmi iau voie a face următoarele enunțuri: Ca om declar pe cuvântul meu de onoare, că totdeauna am fost și sunt păturos de oare, că toate a pietate față de memoria descăleătorului Árpád, această măreață figură istorică epocală a dulceli noastre patrii maghiare, care a luptat pentru sublimul idealuri, față de memoria lui Kossuth Lajos, admirat de lumea întreagă și a celor 13 martiri din Arad, care pentru libertate au suferit moartea. Dacă eu am înțeles în acele momente mari bărbați ai națiunii și istoriei și presupunând, că s'a întâmplat vr'o vătămare a pietății naționale, ce mie mi-se atribuie, aceea s'a întâmplat fără știința și cunoștința mea, îmi exprim pentru asta cel mai adânc regret și cerând iertare mă rog ca lucrul acesta să fie socotit ca neîntâmplat. — Maria-Radna, 29 Maiu 1904. — Cu distincția stimă: Dr. Valeriu Morariu, m. p. avocat. Înaintea noastră: Békelly, m. p. Smikál János, m. p. martori.

— **Durere de stomac.** *Sgârciuri de stomac, catar greu de stomac, la boala de stomac învechite și împotriva lipsei de ape, tit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără durere*, este cea întăritoare de stomac „Centauria“ a farmacistului Kossuth.

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.
Cutia mare . . . 2 cor. — —

În *contra tusei, catarului* (troahnă) *răgușelei, flegmei și iritațiunii* este de un efect eminent, *pastilele de pept »Senega«*. Prețul 1 cor. Se pot căpăta în farmacia la *»Maria Fecioară«* a farmacistului Kossuth Pál, Arad, piața Boros-Béni Nr. 15.

Economie.

Arad, 6 Iunie

Sămănăturile.

În săptămânile din urmă, tot mai des s'a repetat în țeara întreagă spaima, că seceta lungă va nimici toate speranțele economului, că recolta va fi mizerabilă și mai ales din părțile, unde așa zicând e țeara grâului de pe pustiile Ungariei, Bacău și Bănat știrile erau cele mai înfricoșătoare, înfrurind firește în mod considerabil bursa. În urma acestor vești zi de zi s'a urcat prețul grâului, ceea-ce e foarte puțină mângâiere, când nu e recoltă. Fiecare aștepta acum cu nerăbdare raportul ministrului de agricultură, care în fine s'a și publicat zilele acestea. Raportul sună până la 1 Iunie și zice, că deși se observă oare-care retrogradare, situația nu e încă de tot disperată și dacă timpul se va schimba încâtva, dacă adevărat în locul vânturilor uscăcioase ar veni o ploaie, s'ar mai putea îmbunătăți recolta, deși de o recoltă chiar mediocră trebuie să abțicem cu totul. Raportul ministrului prețuește recolta la 76%, ceea-ce dacă rotungim producțiunea de an la 45 milioane mm., anul acesta ar corespunde circa la 34-23 milioane mm. Seceta a resimțit-o și celelalte sămănături și, poate cea mai mare calamitate e că porumbul în multe părți cu desăvârșire e compromisat, îndeosebi la noi Români, — porumbul substitue grâul; dacă deci nici grâu nici porumb nu se face, răul la tot cazul e mare. Peste tot credem că o ploaie bună dacă n'ar întârzia mult, răul nu i-ar mai ajuta, dar ar ameliora cucuruzul, cartofii și celelalte sămănături. Din raportul dela 1 Iunie a ministrului de agricultură, scoatem următoarele:

Grâul de toamnă, în urma lipsei ploilor de Mai, care n'au urmat în cantitate îndestulătoare nici în a doua jumătate a lunii, se poate susține definitiv, că va da recolta mai puțin decât mediocră. Mai bine stă încă pe partea dreaptă a Tisei, pe partea stângă a Dunării și în unele comitate ale Transilvaniei, unde față de cea a anului trecut producțiunea promise 80—90%, deși rugina și aici ca în celelalte părți ale țerei, a năpădit nu numai dar aceluși spicel.

Orzul de toamnă, decât se poate azi constata, se pare că a suportat mai bine seceta de aproape două luni. Cu toate acestea recolta față de anul trecut va fi asemenea mai nefavorabilă. Minusul producțiunii se socotește la 10%.

Ovăsul, a suferit și el ca și celelalte spicoase dar cu toate acestea e mai în bună stare ca grâul. Pe alocuirea, în unele părți banatice mai ales, ovăsul e frumos.

Rapița e satisfăcătoare. Recolta rapiței în multe locuri s'a și început.

Cucuruzul numai pe malul stâng și drept al Dunării a ieșit într'atâta din pământ că a putut fi săpat. În celelalte părți ale țerei, în urma solului uscat, abea a răsărit ori n'a răsărit de loc și pe alocuirea a fost a doua oară semănat, pentru că sămânța dintâi n'a dat roadă.

Cartofii în general sunt frumoși, dar se observă și asupra lor dezvoltarea târzie.

Cânepa și inul asemenea sunt rămase în dezvoltare.

— **Greve în toate părțile.** Greva generală a muncitorilor din Arad a fost localizată în urma represaliilor militare. 150 muncitori au fost în ziua întâi deținuți și aproape toți pedepsiți. De altfel diferența de salariu între întreprinzători și muncitorii zidari asemenea s'a aranjat, împlinindu-se în parte pretensiunile muncitorilor, și în chipul acesta delăturată fiind și cauza, greviștii probabil azi vor relua munca. Se anunță din Pécs, că acolo s'a terminat greva măsarilor în favorul muncitorilor. Asemenea în *Kecskemét* în favorul muncitorilor zidari, puși în grevă. Tot în favorul muncitorilor s'au aplanat grevele măsarilor din *Seghedin*, ferarilor din *Szabadka* și zugravilor din *Timișoara*.

— **Mizerie în Bihor.** Dintr'o scrisoare particulară, cu durere aflăm că starea sămănăturilor în Bihor, este cu totul desnădăjduită. În urma lipsei ploilor câmpul oferă o privesc de plâns, de pe acuma se întinde deja în toate părțile mizeria. Bieții Români din Bihor vor fi amenințați de foamete.

Rugăm pe preoți și învățători să ne comunice știri amănunțite despre starea lucrurilor, pentru a se chibzui asupra măsurilor de prevenire.

— **Tîrg de vin.** Însoțirea vierilor din Ungaria va aranja mai multe tîrguri de vin. Cel dintâi tîrg va fi în Septembrie în Szeghejn. Pentru pregătirea tîrgului însoțirea vierilor a ales o comisie de 8 inși.

Bogăția Europei. Capitalul Europei, adevărat bogăția sa totală, mobilă și imobilă, se urcă la 1.175 miliarde. Principalele state se succedă în ordinea următoare: Anglia vine în cap cu 7.400 fr. de locuitor; apoi Franța cu 6.000; Olanda 4600; Belgia și Germania 3.900; Austria și Italia 2.500; Rusia 1.500.

Englita este țara în care creșterea bogăției publice a fost mai repede în secolul al XIX; în Franța proporția a fost mai mică.

— **Bancnote false.** Ministrul de comerț a atras atenția tuturor oficiilor postale din țară, că în timpul din urmă circulează carăș bancnote false de 10 coroane și le-a îndrumat a pune bancnotele ce li-să prezintă unei esaminări amănunțite. Falsificatele sunt fabricate din

hârtie ceva mai groasă decât bancnotele adevărate și au o culoare brunie. Ele poartă scria 1720 și numărul 003720. Văpseala roșie de pe ele să poate depărta cu apă.

Economi din Bănat la ministrul de agricultură. Economi cultivatori de hemei din jurul *Petrovațului*, s'au prezentat săptămâna trecută la ministrul de agricultură *Tallán Béla*, rugându-l pentru protejirea valorisării hemeiului. Ministrul i-a primit afabil și a promis că va studia afacerea.

— **Cursuri de stupărit în Gödöllő** În scopul câștigării cunoștințelor teoretice și practice în facerea coșnițelor și uneltelor trebuincioase în stupărit, la economia de model de stupărit a statului din Gödöllő se vor ține în anul acesta următoarele cursuri de stupărit: 1. Din 1—21 Mai și 25 Mai până la 14 Iunie pentru economi; 2. Din 18—31 Iunie pentru preoți; 3. Din 1—21 Iulie și din 24 Iulie până la 13 August pentru învățătorii dela școlile în poporane; 4. Din 18—31 August pentru femei; 5. Din 3—16 Septembrie și din 16—30 Septembrie pentru pădurari. Toți participanții la curs vor avea întreținere gratuită și cei ce în petițiile de primire la curs dovedesc, că sunt lipsiți de mijloci și au să călătorească până la Gödöllő 7—16 zone, vor primi un act de legitimare, ca să poată călători pe clasa III. a trenurilor de persoane și a celor de povară cu preț de jumătate. Prețul călătoriei mers și întors să restituie participanților cu prilejul plecării dela curs. La toate aceste 8 cursuri să prețesc câte 20 participanți în total 160. Cei ce doresc să participe la vre unul din aceste cursuri au să-și înainteze rugățile provăzute cu timbru de 1 coroană. Dlu ministrul de agricultură prin autoritatea superioară cel puțin cu 20 zile înainte de începerea cursului respectiv. Economi pădurarii și femeile, etc. au să alătore la rugări și recomandare din partea primăriei comunale.

Telegrame.

Londra 4 Iunie. În Tokio s'a răspândit vestea, că *generalul Stoessel* a oferit *generalului Oku* capitulațiunea orașului *Porth-Arthur* sub condițiunea trecerii libere a garnizoanei.

Londra 4 Iunie. Încercarea generalului *Stackelberg* de a elibera *Port-Arthurul* împresurat de Japonezi, aceștia au zădărnicit-o lângă *Vafangtian*. Lupta, cum se zvoneste, a durat 5 zile fără rezultat favorabil pentru Ruși. Amănunte lipsesc.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

100 bucăți

de

Propise de școală

cunoscută peste tot locul, costă una coroană, pe lângă trimiterea anticipativă a prețului plus porto postal de 30 fileri expedițiunea se face franco sub legătură în blocuri tari pentru a fi scutite contra frângerii: Dela 100—750 bucăți francarea se face pentru 72 fileri. Cu rambursă spesele de expedițiune sunt cu mult mai mari.

Biuroul de administrațiune al lui
Irgusz I és F'a.

Arad

207

ca împrumut pe amortisație cu

4%oferim prin Institutetele de bani de primul rang din Budapesta și străinătate până la $\frac{3}{4}$ a valorii la I. și II. loc dela 15—65 ani.**Credite personale!**

Preoților, ofițerilor, ofițianților de stat și privați, comercianților, industriașilor se acordă împrumuturi cu și fără garanți dela 1—15 ani culant și discret.

Convertiri de bancă la debitorii private.

MELLER LAJOS ÉS TÁRSAI

Comisie de bancă.

BUDAPEST, David-utca 15. (Firma improtocolată.)

Bani

226

Mutare de atelier!Am onoare a aduce la binevoitoarea cunoștință a p. o. public, că la **1 Mai** mi-am mutat atelierul meu de mäsarin de pe str. Atzél-Péter in casa mea de pe strada**Sina-uteza**

vis-a-vis de seminarul român

care va figura și mai departe

sub firma

Czirkál Géza

Când aduc aceste la preșpita cunoștință a on. public, tot odată îl rog pentru binevoitorul sprijin și pe mai departe.

222

Cu deosebită stimă

CZIRKÁL GÉZA.

Am onoare a Vă avisa, că am vëndut compactoria mea ce exista de mai mulți ani dlui

SÁROSI VIDA

Când și pe această cale îmi exprim mulțumita mea pentru prețiosul sprijin, tot odată rog pe onor. public a învrednici de acest sprijin și pe urmașul meu.

Cu toată stima:

Szalkai Ármin.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public că compactoria ce se află pe

Weitzner János-utca 7. szám.

cu ziua de azi a trecut în posesiunea mea dela domnul

SZALKAI ARMIN

și va figura sub firma lui

Sárosi Vida István

Când îmi ian voia a mă recomanda binevoitorului sprijin al onoratului public, tot odată promit a satisface toate cerințele onor. public în mäsura cea mai deplină.

Cu deosebită stimă:

Sárosi Vida István.

219

PUMPE DE VIN

reg. ung. priv. și țevi de gumi calitatea cea mai bună.

Din cilindrul pompei se scurge vinul până la cel din urmă strop, ear sămburii de struguri, coaja și alte părți necurate se îndepărtează numai de cât, prin asta pompa nu se strică și nici vinul nu se poate strica. Pentru funcționarea pompei se dă o garanță pe 3 ani (reparație gratuită).

PUMPE DE FOC

cu ventiluri rotunde. Pentru comune foarte potrivite, de oare ce la întrebuinterea de apă nesposă ori murdară nu abzie serviciul. Pentru funcționarea regulată a mașinei se primește garanție pe 3 ani (reparare gratuită). Șurube potrivite unitare și țevi de cânepă din lăuntru căptușite cu gumi cu prețurile cele mai ieftine

Fântani cu țevile trebuincioase în preț de fabrică.**HÖNIG OTTO**

fabricator de pompe reg. ung. priv.

Arad, Rákóczy-uteza 27. sz.

252

Stropitori de vie se primesc spre reparare.

In binevoitoarea atenție a publicului din provincie

Hotel Nádor

ARAD, Andrassy-tér Nr. 4.

Odăi curate și arangiate din nou dela 1-60 cor. în sus

Serviciu prompt și ireproșabil.

218

TÖRÖK MÁRTON

proprietarul hotelului.

Bani

Intreprinderea pentru exoperarea de credit fonciar exoperează în timpul cel mai scurt

Imprumuturi

pe lângă condițiunile cele mai culante pe seama

Funcționarilor

de stat, comitatensi, orășenesti și de tren, profesorilor, oficerilor, și ori-cărui pensionat fost în funcțiune se acorda împrumutul cel mai mare posibil pe lângă amortisațiune de **10, 12, 15 și 20 ani cu 7% fără cambiu, ci numai pe obligațiune.**

241

Conspect

despre împrumuturile cari se pot da:

funcționarilor cu salar de 1800 coroane pot căpăta circa 1500 coroane.

"	"	"	2000	"	"	"	3000	"
"	"	"	2200	"	"	"	4000	"
"	"	"	2400	"	"	"	6000	"
"	"	"	2600	"	"	"	6500	"
"	"	"	2800	"	"	"	6800	"
"	"	"	3000	"	"	"	7000	"
"	"	"	4000	"	"	"	10000	"
"	"	"	5000	"	"	"	12000	"
"	"	"	6000	"	"	"	14000	"

În epistolele de recercare este a se scrie apriat: condițiunea (starea), salarul și anit împliniți în serviciu. Astfel de împrumuturi se liquidează în 14—20 zile. — De asemenea se liquidează pe seama clienților demni de credit împrumuturi dela 500 cor. până la cel mai mare

Imprumut de cambiu

pe lângă amortizație dela 1—5 ani, ori pe lângă replătire lunară ori trimestrală.

Liquidăm **împrumuturi hipotecare** până la 60—70% a valorii cu 3½ și 4% pe moși și case mai mari de chirie din provincie. La epistolele de recercare e a se aclude conspect despre venitul dela chirit și extrasul de pe cartea fundusă (la case); coala estestrală și extrasul cărții funduare (la moși).

În ori-ce afacere de împrumut dau deslușirile necesare gratuit. La recercări epistolare este a se aclude și timbru pentru răspuns.

Adresa:

CZIGLER SÁNDOR

Intreprindere de exoperare de împrumuturi fonciare.

BUDAPESTA, VIII, Rákóczi-utca 2. szám.

Membrul „Federațiunii regnicolare a exoperatorilor de bani și imobile.

FIRMA IMPROTOCOLATA.

ARAD, Tipografia George Nichin.